

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هویت زن مسلمان

تهیه و تنظیم: معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی

ناشر: زائر رضوی (وابسته به معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی)

تصویرگر: مصطفی شفیعی چاپخانه: مؤسسه فرهنگی هنری خراسان

طراحی و صفحه آرایی: مجید دستانی تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۴۰۶۰۵

سامانه دریافت پیشنهادات و انتقادات: ۳۰۰۰۸۰۲۲۲۲

حضرت خدیجه علیها السلام؛ نخستین بانوی حامی اسلام

حضرت خدیجه علیها السلام نخستین ایمان آورنده به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بودند و از هیچ گونه فداکاری و مجاهدت در راه عقیده خویش دریغ نورزیدند. ایشان برترین و بافضیلت‌ترین همسر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بوده و مؤثرترین نقش را در پیشبرد دعوت رسول خدا ایفا کردند.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: «(أَيُّ مَثَلٍ خَدِجَةَ، صَدَّقْتَنِي حِينَ كَذَّبَنِي النَّاسُ وَ أَرْزَنْتَنِي عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ أَعَانَتْنِي عَلَيْهِ بِمَالِهَا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَنِي أَنْ أُبَشِّرَ خَدِجَةَ بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبِ الزُّمُرُودِ لَا صَحَبَ فِيهِ وَ لَا نَصَبَ.)» (مثل خدیجه پیدا نخواهد شد. در آن هنگام که مردم مرا تکذیب کردند، او مرا تصدیق کرده و با ثروت خود برای پیشرفت دین خدا یاری کرد. خدا به من دستور داد خدیجه را به قصر زمردی که در بهشت دارد و هیچ رنج و زحمتی در آن نیست، بشارت دهم).

حضرت فاطمه بنت اسد علیها السلام؛ مهمان خداوند در کعبه

فاطمه بنت اسد، مادر امام علی علیه السلام و همسر ابوطالب است و از زنانی به شمار می‌رود که جزو اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم هستند. ایشان یازدهمین فرد در میان زنان و دومین زن است که مسلمان شد. فاطمه بنت اسد تنها زنی بوده که در کعبه زایمان کرده است. به نقل منابع، وقتی که هنگام زایمان او فرارسید، در کنار کعبه، از خدا خواست ولادت نوزادش را بر او آسان کند: «رَبِّ اِنِّی مُؤَمِّنَةٌ بِکَ وَ بِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِکَ مِنْ رُّسُلٍ وَ کُتُبٍ وَ اَنْتَی مُصَدِّقَةٌ بِکَلَامِ جَدِّیْ اِبْرَاهِیْمَ الْحَلِیْلِ وَ اَنْتَ بَنِی الْبَیْتِ الْعَتِیْقِ؛ فَبِحَقِّ الذِّیْ بَنِیْ هَذَا الْبَیْتِ وَ بِحَقِّ الْمُؤَلَّوْدِ الذِّیْ فِی بَطْنِیْ لَمَایَسَّرْتَ عَلَیَّ وَ لَدَتِی.» (پروردگارا، من به تو و پیامبران و کتاب‌های آسمانی تو ایمان آورده‌ام و سخن جدم ابراهیم را پذیرفته‌ام و بی‌تردید خانه‌تو با دستان او ساخته شده است. خداوند!، به حق آن کسی که این خانه را بنا کرد و به حق جنینی که در رحم دارم، این ولادت و وضع حمل را برای من آسان گردان!)^۱ دیوار کعبه شکافته شد و او به درون کعبه رفت. پس از سه روز ماندن در کعبه، در روز چهارم، یعنی سیزدهم رجب سی سال پس از عام الفیل، در حالی که فرزندش امام علی علیه السلام را در آغوش داشت، از کعبه بیرون آمد.

۱. شیخ صدوق، *امالی*، ج ۱، ص ۱۹۵.

حضور حضرت فاطمه علیها السلام در واقعه مباحله

﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ (پس هرکس درباره عیسی، پس از آنکه به آگاهی رسیده‌ای، با تو مجادله کرد، بگو: «بیایید تا ما فرزندانمان و شما فرزندانتان را و زنانمان را و زنانتان را و نفس‌هایمان و نفس‌هایتان را حاضر آوریم. آنگاه مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغ‌گویان بفرستیم.») مباحله به معنای نفرین کردن یکدیگر است؛ یعنی افرادی که با هم بر سر یک مسئله مهم مذهبی اختلاف نظر جدی دارند، برای اثبات حقانیت خود، یک جا جمع شوند و به درگاه خدا تضرع کنند و از او بخواهند که دروغ‌گوار رسوا و مجازات کند. ماجرا این طور بود که بعد از بحث و گفت‌وگوی طولانی پیامبر با مسیحیان نجران، به دستور خدا، قرار شد بین پیامبر و مسیحیان مباحله صورت بگیرد، به این شکل که پسران و زنان و آنان که به منزله جان پیامبرند، در مباحله حضور داشته باشند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به جای «نساءنا» تنها حضرت فاطمه علیها السلام را برای مباحله همراه خود بردند. در آن زمان، چندین تن

از امهات المؤمنین (همسران پیامبر) حضور داشتند؛ ولی آن حضرت هیچ‌کدام از زن‌های خود را برای مباحله نبردند و این خود، بیانگر جایگاه حضرت زهرا علیها السلام نزد خدا و پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم است.

حضرت زینب علیها السلام؛ پیام آور کربلا

روایت شده است که چون اسیران کربلا را آوردند، زنان اهل کوفه گریان چاک کرده و زاری می کردند و مردان هم با آن ها می گریستند. امام زین العابدین علیه السلام که بیمار بودند، با صدایی ضعیف و آهسته گفتند: «اینان بر ما گریه می کنند! پس چه کسی ما را کشته است؟!» آنگاه زینب، دختر امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام، به سوی مردم اشاره کردند که ساکت باشید! همه جا و همه چیز ساکت شد. حذیم اسدی، روایت گر ماجرا، گفته است: «هرگز زنی پرده نشین را خوش سخن تر از وی ندیدم، گویی با زبان علی سخن می راند. او خدا را ستایش کرد و بر رسول او درود فرستاد و مردم کوفه را به خاطر رفتار دوگانه شان و کوتاهی در یاری امام حسین علیه السلام نکوهش کرد و آنان را به کیفری بزرگ برای کشتن سید جوانان اهل بهشت وعده داد. پس از سخنان زینب، مردم حیران شده بودند و دست ها به دندان می گزیدند.»

زنان حماسه ساز نوغان

به روایت تاریخ، پس از اعلام شهادت ثامن الائمه علیه السلام، بانوان محله نوغان اولین گروهی بودند که بر گرد پیکر مطهر ایشان جمع شدند و عزاداری کردند. آنان مهریه خویش را به همسرانشان بخشیدند تا اجازه عزاداری برای مولایشان را کسب کنند. زنان امروز محله نوغان به تبعیت از مادران گذشته خود و به خاطر عشق و ارادتشان به ساحت اهل بیت علیهم السلام، خاصه امام رضا علیه السلام، هر ساله مراسم نمادین تشییع پیکر مطهر علی بن موسی الرضا علیه السلام را با در دست داشتن شاخه های گل برگزار می کنند. این مراسم چند سال است از مسجد امام رضا علیه السلام واقع در محله نوغان کنونی [که بنا به قولی محل غسل و کفن امام بوده است،] به سمت حرم رضوی برگزار می شود.

مسجد جامع گوهرشاد؛ میراثی ماندگار از بانوی مسلمان

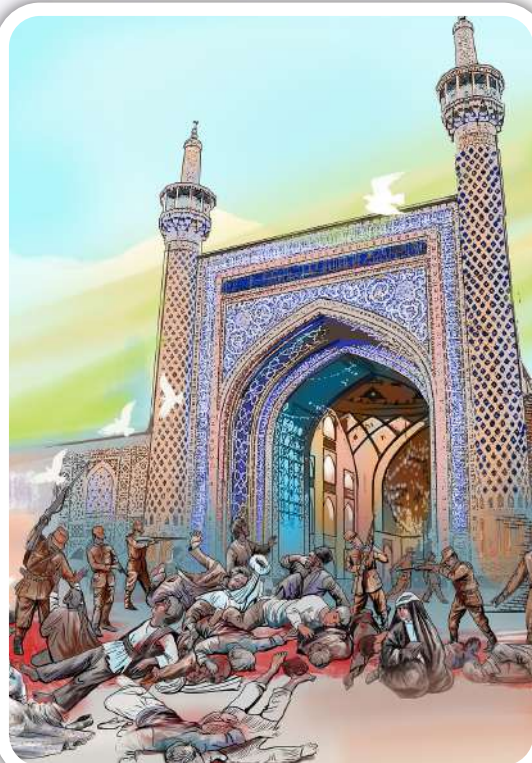
گوهرشاد بیگم معروف به «گوهرشاد آغا» و «مهد علیا»، از زنان اشرافی ترک تبار و از سیاستمداران دوره تیموریان است. او زنی بسیار قدرتمند، نیکوکار، ثروتمند، ادب دوست، هنرپرور و خردمند بود. با همت این بانوی بزرگ مسلمان، بناها و مساجد متعددی ساخته شد که یکی از آنها مسجد گوهرشاد است.

مسجد گوهرشاد بزرگترین مسجد، از نظر وسعت، در مجموعه بناهای آستان قدس رضوی است. صحن آن با ۲۸۵۰ مترمربع مساحت، از نظر قدمت، کهنترین صحن بوده و در جنوب حرم امام رضا علیه السلام احداث شده است. بنای مسجد جامع گوهرشاد را معمار معروف عصر تیموریان، قوام الدین بن زین الدین شیرازی ساخته است و در معماری آن، از آجر و گچ به شیوه معماری اسلامی شرق بهره گرفته است.

قیام خونین مردم مشهد در مبارزه با کشف حجاب رضاخانی

با سفر رضاخان به ترکیه، تلاش وی برای درهم کوبیدن مبانی مذهب و تغییر روش‌های شرقی و سنتی مردم ایران شدت گرفت. دولت دستور تغییر لباس و استفاده از کلاه شاپو را صادر کرد. این دستور، علما و مراجع را به شدت متأثر کرد. آیت‌الله قمی و سیدیونس اردبیلی، طی جلسات متعدد به این نتیجه رسیدند که تغییر لباس به برداشتن حجاب منتهی خواهد شد. آیت‌الله قمی تصمیم گرفت به تهران برود و با رضاخان مذاکره کند؛ اما پس از ورود به شهری، پلیس محل سکونتش را محاصره کرد. با انتشار خبر دستگیری ایشان، احساسات مردم در مشهد جریحه دار شد و اجتماعی

عظیم، با حضور بزرگان مشهد، در مسجد گوهرشاد گرد هم آمد. در آنجا خطبا از جمله شیخ محمد تقی بهلول به منبر رفتند و مردم را به مقاومت دعوت کردند. این اعتراض چند روز به طول انجامید. سرانجام، صبح جمعه ۲۰ تیر ۱۳۱۴ (۱۰ ربیع الثانی ۱۳۵۴ ق) نیروهای نظامی اطراف مسجد را محاصره کردند و در ۲۱ تیر، مردم را در مسجد گوهرشاد به خاک و خون کشیدند.

نقش آفرینی بانوان در پیروزی انقلاب اسلامی

با مرور تاریخ، شاهد حضور استوار زنان در صحنه‌های قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی هستیم. زنان نه تنها در پیروزی انقلاب اسلامی سهمی بزرگ ایفا کردند، بلکه در تثبیت نظام جمهوری اسلامی و تداوم انقلاب اسلامی نیز حرف نخست را زدند و با حضور در صحنه‌های گوناگون، توطئه‌های دشمنان را نقش بر آب ساختند. زنان ایرانی که بر اساس اعتقادات مذهبی، زمینه‌های لازم را داشتند، به برکت روشنگری‌ها و راهنمایی‌های امام خمینی رحمة الله علیه از حاشیه به متن جامعه آمدند. زنان مسلمان و متعهد ایرانی بر پایه ایمان و عفت و صبر و هوش، حقیقت را دریافتند و با تلاشی روزافزون درصدد جبران عقب ماندگی‌های گذشته برآمدند.

مادران شهدا؛ حماسه سازان عرصه های ایمان، جهاد، ایثار و مقاومت

«مادر، مادر شهید، مادر دو شهید، مادر سه شهید، مادر چهار شهید، شوخی نیست. این ها به زبان آسان می آید. بچه انسان سرما می خورد، دو تا سرفه می کند، چقدر نگران می شویم؟ یک بچه انسان برود کشته بشود، دومی برود کشته بشود، سومی برود کشته بشود، شوخی است و این مادر با همان احساسات مادرانه سالم و جوشان و پرفوران، آن چنان نقشی ایفا

کند که صد تا مادر دیگر تشویق بشوند بچه هاشان را بفرستند میدان جنگ. اگر این مادرها آن وقتی که جنازه بچه هاشان می آمد یا حتی نمی آمد، آه و ناله می کردند، گله می کردند، یقه چاک می زدند، اعتراض به امام و اعتراض به جنگ می کردند، مطمئناً جنگ در همان سال های اول و در همان مراحل اول زمین گیر می شد. نقش مادران شهدا این است.»^۱

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام در ۱۳۹۰ دی ۱۴.

امدادگران و پرستاران؛ اسوه صبر و جهاد

«سختی‌ها و تلخی‌ها، طبیعت کار پرستاری سختی است، تلخی است. اینکه انسان مشاهده کند رنج بیماران را، دردکشیدن بیماران را، ناله‌های بیماران را، بی‌خوابی‌های بیماران را، انسان این را دائماً جلوی چشمش ببیند، خب این تلخ است دیگر، این خیلی سخت است، این جزو سخت‌ترین چیزها برای انسان است. [اینکه] پی‌درپی این نیازهای جسمی بیماران را انسان جلوی چشم خودش مشاهده کند و به این‌ها برسد، نه اینکه انسان تماشا کند و عبور کند. درد می‌کشد، دردکشیدنش را علاج کند؛ گرسنه است، تشنه است، علاج

کند؛ مشکلات گوناگون دیگر دارد، آن‌ها را علاج کند؛ شبانه‌روز از بیمار مراقبت کند، این‌ها سختی‌های پرستاری است؛ بنابراین طبیعت کار پرستاری یک طبیعت سختی است.»^۱

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام در ۲۱ آذر ۱۴۰۰.

زنان مسلمان در قله افتخار و عزت و اقتدار

«هویت اسلامی این است که زن در عین اینکه هویت و خصوصیت زنانه خود را حفظ می‌کند که طبیعت و فطرت است و برای هر جنسی خصوصیات آن جنس ارزش است، یعنی آن احساسات رقیق را، عواطف جوشان را، آن مهر و محبت را، آن رقت را، آن صفا و درخشندگی زنانه را برای خود حفظ می‌کند، در عین حال، هم باید در میدان ارزش‌های معنوی مثل علم، مثل عبادت، مثل تقرب به خدا، مثل معرفت الهی و سیر وادی‌های عرفان پیشروی کند، هم در عرصه مسائل اجتماعی و سیاسی و ایستادگی و صبر و مقاومت و حضور سیاسی و خواست سیاسی و درک و هوش سیاسی، شناخت کشور خود، شناخت آینده خود، شناخت هدف‌های ملی و بزرگ و اهداف اسلامی مربوط به کشورهای اسلامی و ملت‌های اسلامی، شناخت توطئه‌های دشمن، شناخت دشمن [و] شناخت روش‌های دشمن، باید روزه‌روز پیشرفت کند و هم در زمینه ایجاد عدل و انصاف و محیط آرامش و سکونت در داخل خانواده باید پیشرفت داشته باشد. اگر قوانینی لازم است، اگر تصحیح و اصلاحی در مسائلی که به اینجا منتهی می‌شود، لازم است، زنان، زنان باسواد، زنان آگاه، زنان با معرفت، در همه این میدان‌ها بایستی پیشروی کنند، الگوی زن را نشان بدهند، بگویند زن مسلمان زنی است که هم دین خود را، حجاب خود را، زنانگی خود را، ظرافت‌ها و رقت‌ها و لطافت‌های خود را حفظ

می‌کند، هم از حق خود دفاع می‌کند، هم در میدان معنویت و علم و تحقیق و تقرب به خدا پیشروی می‌کند و شخصیت‌های برجسته‌ای را نشان می‌دهد و هم در میدان سیاسی حضور دارد. این می‌شود الگویی برای زنان.»^۱

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام در ۳۰ شهریور ۱۳۷۹.

بانوان آینده ساز، طلایه داران عرصه تعلیم و تربیت نسل تمدن ساز

«شما بانوان نخبه، دختران نخبه، جوانان نخبه، یکی از مهم ترین مسئولیت هاتان امروز این است که نقش زن را از دیدگاه اسلام ترسیم کنید، برجسته کنید، روشن کنید. تربیت انسانی زن بزرگ ترین خدمت به جوامع انسانی و اسلامی است. این حرکت باید راه بیفتد. البته راه افتاده است، باید تشدید بشود، باید فراگیر بشود، باید پیش برود و شما در این حرکت، بدون تردید پیروز خواهید شد.»^۱

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام در ۲۱ تیر ۱۳۹۱.

امام خمینی رحمة الله عليه: «زن مربی جامعه است، زن مبدأ همه خیرات است.»

امام خمینی رحمة الله عليه فرموده‌اند: «زن مربی جامعه است. زن مبدأ همه خیرات است.» در میان رهبران سیاسی و فکری جهان، شخصیتی را پیدا نمی‌کنیم که به اندازه رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، از بانوان تجلیل و تکریم کرده باشد. امام خمینی رحمة الله عليه انقلاب و پیروزی آن را وام‌دار زنان می‌شمارد؛ چراکه آنان سبب تقویت روحیه و انگیزه انقلابی مردان شدند. ایشان می‌فرماید: «این پیروزی را ما از بانوان داریم، قبل از اینکه از مردها داشته باشیم. بانوان محترم ما در صف جلو واقع بودند. بانوان عزیز ما اسباب این شدند که مردها هم جرئت و شجاعت پیدا کنند. ما مرهون زحمات شما خانم‌ها هستیم.»^۱

۱. امام خمینی رحمة الله عليه، صحیفه امام، ج ۷، ص ۶.